HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אין ממאנין. יתומה שהשיאוה אמה ואחיה בלא מן המירוסין: **בגעל.** לבעל אם את מת ולא מיאנה בו ונפלה לפני יבם אינה יוצאת במיאון בלא מתן גט עד שתגדיל ותמאן: **אין בנות שיחלוץ הפקר.** ואפי' מן המירוסין לא תמאן ותיארס למחר ותמאן ממאנת זה ותמתין מלארוס לאחר עד שתגדיל ויהיו קדושין גמורים ולא תצא עוד משני במיאון: **ומתמן.** בגיטין ובקדושין. ובגמרא [ע"ג] פריך הא מיאנה בו כבר מאי זימנא: **גמ' מ"ט דב"ש.** למאי נפקא לן ממאנה הא קטנה היא: **לפי שאין בנותיהן.** מועיל בניהן של גדולה ואפי' הוא ליה תנאה בשעת קדושין אחוזי למאי דלהו קדושין קמאי ומי חמרת נפוקי קטנה תמתן לא ידעי אינשי דמשוי קטנות הוא אלא למאי דתנאה ה"ל בניהן גדולה: **נכנסה לחופה כו' מאי היא למימר.** לב"ש אמאי לא ממאנת דקאמרי אין ממאנין אלא ארוסות ומשמע לאפוקי נכנסה לחופה או שנתקרה לשלוחי הבעל דנפקא לה מכלל ארוסה: **לפי שאין בנותיהן.** מועיל בחופה ואי אמרת קטנה שנכנסה לחופה ולא נגעלה ממאן אחרי תנאה הוא ואתי למימר יש בחופה: **מסר לאב.** מסרה האב לשלוחי הבעל מאי איכא למימר ב"ש לא ניחא ליה דתיהוי חופה דאיסורא מסר האב לשלוחי הבעל מאי איכא למימר לא פלוג רבנן ובית הלל ביון דאיכא קדושין וכתובה לא אתו למימר דבעילתו בעילת זנות רב פפא אמר טעמא דב"ש משום פירי טעמא דב"ה משום פירי טעמא דב"ש משום פירי דאי אמרת שואה תמאן שמיט ואכיל להו מינה דסוף סוף למיפק קיימא ובית הלל אדרבה ביון דאמרת תמאן אשבוחי משבח להו סבר דאי לא עייצי לה קרוביה ומפקי לה מיניה רבא אמר היינו טעמא דב"ש [ג] שאין אדם טורח בסעודה ומפסידה וב"ה תרוייהו ניחא להו [ד] כדי דליפוק עלייהו קלא דאישות: ב"ש אומרים בבעל וכו': אמר רבי אושעיא [ה] ממאנת למאמרו ואינה ממאנת לזיקתו אמר רב חסדא מאי טעמא דרבי אושעיא דמדעתה מציא עקרא זיקה דבעל כרחה לא מציא עקרא והרי ביאה דבעל כרחה ומציא

בית שמאי אומרים אין ממאנין אלא ארוסות ובית הלל אומרים [א]ארוסות ונשואות ב"ש אומרים בבעל [ו] ולא ביבם וב"ה אומרים [ב]בבעל וביבם ב"ש אומרים בפניו ובית הלל אומרים [ג]בפניו ושלא בפניו ב"ש אומרים בב"ד וב"ה אומרים [ד]בב"ד ושלא בב"ד אמרו להם ב"ה לבית שמאי [ה]ממאנת והיא קטנה אפילו ד' וה' פעמים אמרו להם ב"ש אין בנות ישראל הפקר אלא ממאנת וממתנת עד שתגדיל ותמאן ותנשא:

גמ' אמר רב יהודה אמר שמואל מאי טעמא דבית שמאי [ז]לפי שאין תנאי בנשואין ואי נשואה תמאן אתי למימר יש תנאי בנשואין נכנסה לחופה ולא נבעלה מאי איכא למימר [ח]לפי שאין תנאי בחופה מסר האב לשלוחי הבעל מאי איכא למימר [ט]לא פלוג רבנן ובית הלל מידע ידעי דנישואי קטנה דרבנן נינהו רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו טעמא דבית שמאי [י]לפי שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות נכנסה לחופה ולא נבעלה מאי איכא למימר לא ניחא ליה דתיהוי חופה דאיסורא מסר האב לשלוחי הבעל מאי איכא למימר לא פלוג רבנן ובית הלל ביון דאיכא קדושין וכתובה לא אתו למימר דבעילתו בעילת זנות רב פפא אמר טעמא דב"ש משום פירי טעמא דב"ה משום פירי טעמא דב"ש משום פירי דאי אמרת שואה תמאן שמיט ואכיל להו מינה דסוף סוף למיפק קיימא ובית הלל אדרבה ביון דאמרת תמאן אשבוחי משבח להו סבר דאי לא עייצי לה קרוביה ומפקי לה מיניה רבא אמר היינו טעמא דב"ש [יא]שאין אדם טורח בסעודה ומפסידה וב"ה תרוייהו ניחא להו [יב] כדי דליפוק עלייהו קלא דאישות: ב"ש אומרים בבעל וכו': אמר רבי אושעיא [יג]ממאנת למאמרו ואינה ממאנת לזיקתו אמר רב חסדא מאי טעמא דרבי אושעיא דמדעתה מציא עקרא זיקה דבעל כרחה לא מציא עקרא והרי ביאה דבעל כרחה ומציא

בית שמאי: אמר רב יהודה אמר שמואל מ"ט דב"ש לפי שאין **תנאי בנישואין.** תימה לדפ' המדיר [ג] (כתובות עג. ושם) גבי קדשה על תנאי וכנסה סתם קאמר שמואל דאין לריכה גט ומוקי מצי פלוגתייהו בנעגל דמפרש טעמא דרב שאין לאדם בועל בעילתו בעילת זנות אלמא אפילו בנעגל לשמואל יש תנאי בנישואין וב"ה נמי לא פליגי אלא משום דסבירי ליה למיגזר דמידע ידעי דנישואי קטנה דרבנן ניתנו אבל הא מודו דאין תנאי בנישואין ויש"כ הגיה כאן אמר רב יהודה אמר רב ואר"י מ"מ תיקשה [ד] לרבה אמר סתם דף ענ:) בעעות אסה גרידתא מודה רב דיש תנאי בנישואין ועוד דאפי' נכנסה לחופה ולא נבעלה קאמר הכא דאין תנאי בחופה ונראה לר"י דאפי' לא היה מפרש טעמא דב"ה משום דמידע ידעי כו' אלא משום דיש תנאי בנישואין וסוגיא דהכא בעולה אמר ר' אלעזר לאמר סתם המקדש על תנאי ובעל ב"ה לריכה הימנו גט דאין תנאי בנישואין (ה) וגרסי הכא אמר רב יהודה אמר רב לשמואל נכנסה לחופה ולא נבעלה יש תנאי והא דאמר רב יהודה אמר רב לשמואל אי נכנסה לחופה ולא נבעלה יש תנאי בנישואין אלמא אפילו הכי אית ליה לרב דאין תנאי בנישואין ומשני הכא בעולה ובגמ' פ' הבית והאיש [ו] (דף נב.) גבי פלוגתא דרב ושמואל דיבמה מילתיה דרבי יוסי משום דאין תנאי בנישואין אלא משום דלא מהני תנאה קאמר אלא משום דאין רגילות שיהו נשואין מתנטלין מחמת תנאי שהיה בקדושין דרגילות הוא לו שיודע ויחזיר אבל בנישואין אם גמרי ומחלי להדדי בשעת נישואין וכן לריך לפרש ע"כ הא דקאמר שמואל אינה כ"ת דבקדושין אליבא דר' יוסי ובקדושין כ"ע מודו דיש תנאי והכ' חייס היה מפרש הא דהכא נמי בענין זה וה"פ לפי שאין תנאי בנישואין פירוש אין רגילות שיתבטלו נישואין מחמת שום תנאי ולי אמרת נשואה תמחל אתי למימר יש תנאי בנישואין בתמיה וכי יעלה על לב לומר שמחמת תנאי נתבטלו הא אין רגילות מחמת קדושי קטנה נמי לא ידעי אלא יאמרו לחמת חיס יומתה אלא:

מעמא דב"ש לפי שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות. וקשה לר"י דבפ' הזורק (גיטין דף פט. ושם) גבי המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי לחמרי ב"ש אינה לריכה שימנו גט ומפרש בגמרא טעמא דבפרי אדם עושה בעילתו בעילת זנות ואין לנו לחוש שקדשה בביאה אלא גם עליה אלא קדושין ותירץ דשאני התם דכיון דגירשה ותייחד עמה גלי אדעתיה שבעילתו בעילת זנות אבל הכא שהיה ממהלה דרך ניאותין או בעלמא שאין הוכחה אין לנו לומר שעשה בעילתו בעילת זנות:

דאי אמרת תמאן שמיט ואכיל להו. וא"ת והאמר בפ' המקדיש (ג"מ נט.) המוציא הוצאות על נכסי אשתו נכסי אשתו כמוציא על נכסי אחר דמי ויש"לתו לו מה שהוציא וא"כ לא יפסיד כלום במיאונה ואר"י דמ"מ שמיט ואכיל לפי' הזמורות וגוף הקרקע אם כילה דמ"ל לשלם מע"פ שאכל אלא כדין כדמוכח בכתובות בפ"ק אלמנה (דף קא. ושם) דאמר שמואל אמתניתין וגו' בלאות לא שנו אלא נכסי מלוג אבל נכסי לאן ברזל יש לה הוי כמו כח פפא דהייט אילימא מאחיהן מידי ומידי שקלה ומי לית ליה ומיירי בהכי שכילה אלא כדין שכילה גם את הקרן דמי בהני שכילה ר"ל כיחי מסיק גבי מיילונית אי לית ליה דיכלה מיבעי ליה דישלם פירות נכסי מלוג ואמה ישלם הפירות כיון שאכלה כדין אלא ומי מיירי בפירות שאכלה אלא כדין כיון דליתנהו בעין לא ישלם ולכך קאמר שפיר דשמיט ואכיל פרי כיון אלא ישלם כלום: **תרוייהו ניחא להו כו'.** ר"ג בפ"ק תרוייהו ניחא להו לליפוק עלייהו קלא לאישות ואי גרסינן ניחא ליה לדידיה נמי ניחא לה כדאמרי' (גיטין דף מט:) יותר משהאיש רוצה ליתן משה רוצה להנשא ואמרי' נמי (קדושין מג.) טב למיתב טן דו מילי

א א מיי' פי"ו מהל' גירושין הל' ג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קנה סעיף ד:
ב ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:
ג ג ד מיי' שם טוש"ע שם סעי' ד:
ד ה מיי' שם טוש"ע שם סעי' ו:
ה ו ז מיי' פ"ז מהל' מאכלות אסורות הל' כג טוש"ע שם סימן לח סעיף לה ו:
ו ח מיי' שם הל' כג:

תום' חד מקמאי

פרק בית שמאי

חא דאמר שמואל טעמייהו דב"ש משום דאין תנאי בנשואין לטעמייהו דב"ש קאמר אבל שמואל גופיה ס"ל יש תנאי בנשואין דגר' בפרקין ובפ' המדיר קדשה על תנאי וכנסה סתם רב אמר צריכה הימנו גט ושמואל אמר אין צריכה הימנו גט ואוקימנא לשמואל כל הבועל ע"ד קידושין הראשונים הוא בועל ורב ס"ל כיון דבעל אחוליה אחליה לתנאיה. אבל בהכניסה לחופה ולא נבעלה או כשמסר האב לשלוחי הבעל לא אמר אחוליה אחליה לתנאיה והלכה כרב. והא דאמר הכא וב"ה מידע ידעי דנשואי קטנה דרבנן נינהו בדין הוא דהוול"ל וב"ה ס"ל דיש תנאי בנשואין כשמואל גופיה דס"ל הכי אלא לדבריהם ב"ש קאמר הכי הר' אלפס פי' ופסק כעולא דאמר ממאנת לזיקתו ומסתברא כותיה דרב ושמואל ור"י דאפליגו במאנה לזה כללהו משמע מותרת לזה כללהו משמע דס"ל ממאנת לזיקתו. ופסק גם כשמואל ור"י דאמרי מאנה לזה מותרת לאחים וה"ה שמותרת לעלמא אי מיאנה בכל האחים אבל לאותו שמיאנה אסור דכי אתא רבין אר"י מיאנה [בזה] מותרת לאחין ולא הודו לו. אמר אביי מאן לא הודו לו רב. רבא אמר לא הודו ר' אושעיא ואמרי לה רב אסי פי' אביי א' לא הודו לו רב אבל ר' אושעיה ורב אסי הודו דה"ק מיאנה בזה מותרת לכל האחים אבל לאותו שמיאנה בו אסורה מפני שממאנת לחצי זיקתו. ולעלמא נמי אסורה מפני שלא מיאנה אלא בו. אבל לכל האחים מותרת במקום שיש אחים דאין מיאון לחצי זיקה. אבל בחד יבם או בשני יבמין ומיאנה בכולן אסורה והיינו דלא כר' אושעיה. וה"ה לעלמא דמותרת אם מיאנה בכל האחים ואמרי לה (מיאון) מאי לא הודו לו רב אסי וכ"ש רב ור' אושעיה וה"ק מיאנה בזה מותרת לאחים כלומר כשיש אחים מותרת לכל האחים ולא לזה שמיאנה. וכ"ש אם אין אחים אסורה לזה שמיאנה בו דבחד יבם הכי נמי דמצי עקר ו) ואפי' כשיש אחים דיש מיאון לחצי זיקה ומותרת לכל האחים ולא לזה שמיאנה בו ומיהו אם מיאנה בכל האחים מודה רב אסי דאסורה בכולהו וכיון דרבא ס"ל דר' פליג עליה דר' אושעיה דהא א' רבא מאן לא הודה לו ר' אושעיה. ואמרי לה רב אסי וכ"ש ר' אושעיה ר"י ועולא פליגי ודאי אדר' אושעיה והלכתא כוותיהו דממאנת לזיקתו הודו טעמו של הרב אלפס שפסק כעולא. והלכה כשמואל ור' יוחנן דאמרו מיאנה בזה מותרת בזה אבל לזה שמיאנה בו אסורה:

ו) נרשה דל"ל אלא רבותא קאמר דאפילו כעיס אחים וכו'.

מסורת הש"ס

ו) [לעיל סו. כתובות נב: ג"מ נג:], ב) [כתובות עג. גיטין פט:], ג) [כתובות י. קדושין מה:], ד) לעיל יג. קדושין מה. [ע"ש], ה) [דבריס כה], ו) [ל"ל לרבה], ז) נקמן קיח: כתובות עה. קדושין ז. ב"ק קיז.

הגהות הב"ח

(ה) במשנה ב"ש אומרי' בבעל וב"ה כל"ל ומיבות ולא ביבם ממתק: (ו) גמ' אמר לה אמר כ' יהודה אמר רב כ' יהודה כמדיר ג"כ ים דף ע"ג וע"ש בתוס': (ד) בא"ד וגרסי הכא אמר רב יהודה אמר רב. ג"כ ולפי זה צריך לומר [דתניי לפ] פליג אדרבה דאמר התם דשמשה אחת מודה רב [דף"ל גט] ומשום הכי ס"ל לרב אלפס דב"ש דיש תנאי בנישואין וכן פ' הר"ן בפ' המדיר הכא בע"ג ול"ע שזה רמוז ותינו עיקר:

מוסף רש"י

ממאנת למאמרו. הפ דתנא וב"ש אומרים בבעל וביבם, למאמרו הוא דממאנת, שאם עשה היבם מאמר ביבמה קטנה ומיאנה בו, מפקיע מיאון את המאמר ואזרה לזיקה לבדה ותולמת, ופע"ג דגדולה שעשה בה מאמר ולא הפקיע ר"ג (לעיל כ:) דלריכה גט למאמרו ותליא עקר למאמרו הכא מיאון עקר למאמרו ולא בעיא גיטא, ואינה ממאנת לזיקתו. לעקור נשואים דאחים ולהפקיע זיקת יבום ולגמת בלא מתליה (לעיל יג.).

עין משפט נר מצוה